

חוזר מס' : 9/2021

ירושלים, ח' תשרי, תשפ"ב
14 ספטמבר, 2021

אל: מנהלי בתי החולים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון: שינוי מדדים לקבלת תורמי דם ופלסמה

סימוכין: חוזר חטיבת הרפואה מס' 1/2018 מיום: 9.1.2018
חוזר חטיבת הרפואה מס' 11/2020 מיום: 6.9.2020

הננו להביא בזאת לידיעתכם חוזר מעודכן בנושא שבנדון אשר מחליף ומבטל את חוזרנו מס' 1/2018 ומערכך את נספח מס' 1 לחוזר 11/2020.

1. רקע:

1.1. הוועדה המייעצת למשרד הבריאות ברפואת עירוניים המליצה על שינוי המדדים לקבלת תורמי דם שמקיימים יחסי מין בסיכון גבוה, עם שותף/ה חדש/ה או שותפים מרובים, כולל קיצור פרק הזמן להמתנה עד לתרומת הדם הבאה ל- 3 חודשים.

1.2. במסגרת שינוי המדדים, ובמטרה למצוא פתרון שיאפשר שימוש במרכיבי הדם שיתרמו, גם אם לא חלפו 3 חודשים ממועד קיום היחסים, הוחלט להמשיך ולאפשר לתורמים אלה להשתתף בתהליך הקפאת הפלסמה שקיים מאפריל 2018, בשירותי הדם של מד"א, כפי שיפורט בסעיף 3 להלן, ולאפשר גם קיום מנגנון לתרומת מרכיב הפלסמה בלבד, בתהליך אפרזיס, למי שימצאו מתאימים לכך.

1.3. המדדים המעודכנים מפורטים בנספח 1 לחוזר חטיבת הרפואה מס' 11/2020 מיום: 6.9.2020 המפורסם באתר האינטרנט של משרדנו.

2. מטרה:

קביעת כללים בנושאים הבאים:

- 2.1. קבלת תרומות דם ממי שמקיים יחסי מין בסיכון גבוה;
- 2.2. איסוף פלסמה בלבד בטכנולוגית האפרזיס מתורמים שימצאו מתאימים.

3. הנחיות:

3.1. התהליך המפורט לעיל יבוצע בהתרמות הדם והפלסמה בשירותי הדם של מגן דוד אדום ובהתרמות דם בבנקי הדם המתרימים ("בנק דם כללי").

3.2. השאלון שממלאים תורמי הדם ישתנה, בשל שינוי המדדים לקבלת תורמי דם. דוגמא לשאלון חדש מצ"ב בנספח 1 לחוזר זה.

3.3. בדף המידע בשאלון תורם הדם (מצ"ב בנספח 1 לחוזר) התווסף הסבר להגדרה של קיום יחסי מין בסיכון גבוה: יחסים אנאליים, ו/או בהשפעת סמים עם שותף/ה חדש/ה או שותפים מרובים, שיכולים לגרום להידבקות בנגיפים ו/או בחיידק העגבת שעלולים לעבור בעירוי.

3.4. תוכנית הפלסמה הקפואה:

3.4.1 תורמים שמקיימים יחסי מין בסיכון גבוה בהתאם להגדרה העדכנית יוכלו לתרום דם גם בטרם חלפו 3 חודשים מקיום היחסים ולהשתתף בתוכנית הפלסמה הקפואה: ככל שתרומת הדם תימצא שלילית, בבדיקות הנערכות לכלל מנות הדם לזיהוי מחלות שעלולות לעבור בעירוי, מנת הפלסמה תוקפא ותישמר. במידה ויתרמו דם שוב בתום 3 חודשים, ותוצאות כל הבדיקות לזיהוי מחלות העלולות לעבור בעירוי תהיינה שליליות, תסופק מנת הפלסמה הקפואה לטיפול בחולים. בעת מתן התרומה, וכדי להשתתף בתהליך הנ"ל, יתבקשו מי שמקיימים יחסי מין בסיכון גבוה לענות בחיוב על שאלה 2.18 A בשאלון תורם הדם של מד"א. חוסר התייחסות לשאלה יחשב כסירוב.

3.4.2 לאחר תרומת 2 מנות דם מלא, שתוצאות הבדיקות שלהן היו שליליות, ניתן לאפשר לתורמים שמעוניינים בכך לתרום פלסמה בתהליך אפרזיס. התוכנית תיושם לסוגי הפלסמה הנדרשים: סוגים AB ו-B.

3.4.3. אם התורם לא יחזור לתרום שנית בחלוף 3 חודשים מהתרומה הקודמת, תושמר מנת הפלסמה הקפואה.

4. תחולה:

תחולת החוזר החל מתאריך 1.10.2021

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,
ד"ר רחל עזרא
ראש חטיבת הרפואה

העתק : המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
מנהלי קופות החולים
קרפ"ר – צ.ה.ל
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר

קרפ"ר – משטרת ישראל
רכז הבריאות, אגף תקציבים – משרד הבריאות
יו"ר ההסתדרות הרפואית
יו"ר ההסתדרות האחיות
יו"ר מועצה מדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל

סימוכין : 793614721

[אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי חטיבת הרפואה וחוזרי מנכ"ל](#)

שירותי הדם

מידע לפני תרומה

תורם/ת דם נכבד/ה!

אנו מודים לך על נכונותך לתרום דם.

תרומת הדם מצילה חיי אדם ועשויה לעזור למספר חולים, אם מצב בריאותך תקין.

כל מנות הדם עוברות בדיקות קפדניות בבנק הדם כדי לשלול נוכחות נגיפים כגון HIV (איידס) או דלקת כבד ("צהבת"), וחיידק העגבת שעלולים לעבור בעירוי ושלא תמיד ניתן לזהותם בבדיקות בשלב מוקדם של ההדבקה. אם נחשפת לנגיפים/חיידקים כאלה בדרך כלשהי, דמך עלול להעביר מחלות ולפגוע בחולים שיקבלו את המנה. עפ"י הנחיות משרד הבריאות, הנך נדרשת/ להשיב על השאלות בשאלון זה. חשוב שהמידע שתמסור/י בו יהיה אמין כדי להגן על בריאותך ועל בריאות מקבלי המנה. אין חובה להשיב על השאלות בשאלון, אך אי מילוי לא יאפשר לנו להתרים אותך. על המידע שתמסור/י, כמו גם על תוצאות הבדיקות שיבוצעו במנה חל חיסיון מלא והם לא יועברו לגורם אחר אלא אם העברה זו נדרשת על פי דין, ו/או במקרה של צורך רפואי.

אם ברצונך לבדוק חשיפה לאיידס, פנה/י לאחד המרכזים, לוועד למלחמה באיידס או לרופא המשפחה, ואל התרום/י דם. בכל שלב תוכל/י ליידע את שירותי הדם על רצונך להפסיק את התרומה, שלא יעשה שימוש במנה שתרמת או על כל שינוי במצב בריאותך לאחר התרומה במספר הטלפון המופיע על גבי תעודת תורם הדם שקיבלת.

**לידיעתך, תהליך התרומה כולו אורך כ - 30 דקות.
מומלץ לאכול משהו קל ולשתות לפני תרומת הדם.**

לפני תרומת הדם חובה להציג תעודה מזהה, הכוללת מספר תעודת זהות ותמונה

נדרשים גם אישור הורים או אפוטרופוס חוקי לכל תורם בגיל 17-18

ואישור רפואי בעת תרומה ראשונה לתורם מעל גיל 60 ולכל תורם מעל גיל 65

מצבים בהם אי אפשר לתרום דם

א. הרגשה לא טובה ב-3 הימים האחרונים	ו. משקל מתחת ל - 50 ק"ג
ב. מחלות לב, מחלות ממאירות, סכרת המטופלת באינסולין, המופיליה ו/או מחלת הנפילה (אפילפסיה)	ז. טיסה/עיסוק בספורט אתגרי מתוכנן ב - 12 השעות שלאחר ההתרמה
ג. תרומת דם בחודש האחרון	ח. נהגים ברכב ציבורי/מנופאים/עובדים בגובה ב-12 השעות שלאחר ההתרמה
ד. השתלת שיניים בחודש האחרון	ט. נשים: הנך בהריון או ילדת ב - 6 החודשים האחרונים
ה. טיפול שיניים נרחב בשבעת הימים האחרונים ו/או שיניית ביממה האחרונה	

מצבים בהם יש לפנות לייעוץ לאחר/ית ההתרמה:

א. נטילה כעת או בעבר של אחת מן התרופות הבאות: פרופסיה, פרואבנר, פרו-קור, פינסטרייד (פינסטרייד), אבודרט, דוטאסטמד, ערמוניה, דואודרט (דוטסטרייד), קיורטן, רואקוטן (איזוטקטינואין), ניאוטגיגאזון (אציטקטיין), טגיסון (אטרטינט).
ב. לגברים: הנך צמחוני או טבעוני

הנחיות לאחר התרומה

מה לעשות בסיום התרומה	מה לעשות בסיום התרומה
א. אין לעשן ולשתות משקאות אלכוהוליים במשך שעותיים לאחר התרומה.	א. לאחר הוצאת המחט מהוריד יש ללחוץ על מקום הדקירה ולהרים את היד ישר וגבוה למשך 2 דקות. לאחר מכן יש לכופף אותה למשך 10 דקות נוספות.
ב. יש להמנע מלבצע פעילות מאומצת במשך 8 שעות לפחות.	ב. חשוב לשתות ולנוח בישיבה בחדר ההתרמה במשך כ - 10 דקות לפני צאתך לדרך ולהרבות בשתייה במהלך 24 השעות שלאחר התרומה.
ג. בשעתיים הבאות אין להרים משאות כבדים ולבצע פעילות מאומצת ביד בה בוצעה התרומה.	ג. באם את/ה חש/ה ברע דווח/י מיד לאחד מאנשי הצוות במקום ההתרמה.
ד. נא לקבל אישור מאנשי הצוות לפני עזיבת מקום ההתרמה.	

שרותי הדם

לשימוש המתרים/מתשאל בלבד	
אתר ההתרמה: _____ קוד אתר: _____ תאריך ההתרמה: _____	אישור בכתב בשל
סוג התרמה * : _____ שעת התרמה: _____	גיל: * כן / לא
1. דם מלא 2. פרוזיס 3. עצמית Ⓢ משך ההתרמה: ☐ עד 12 דק' ☐ מעל 12 דק' ☐ מעל 15 דק'	מאשר: _____

* נא להקיף בעיגול.

חלק א' – פרטים אישיים

1.1 מס ת.ז. מלא בלבד		1.2 שם משפחה:		1.3 שם פרטי:	
1.4 מין: * זכר / נקבה		1.5 תאריך לידה		שנה חודש יום / /	
1.6 גיל		1.7 שם קודם פרטי: משפחה:		1.8 רחוב / ת.ד. ומס' בית/ת.ד.נ.	
1.9 מיקוד		1.10 עיר/ישוב		1.11 טלפון בבית	
1.12 טלפון בעבודה		1.13 טלפון נייד		1.14 e-mail / דוא"ל	
1.15 חבר ארגון תורמי דם * כן / לא		1.16 לרשום לזכות: * 1. ביטוח אישי 2. עבור חולה		1.17 מסכים לזימון לתרום דם בעתיד * כן / לא	
1.18 ארץ לידה		1.19 שנת עליה/הגעה לישראל		1.20 ארץ לידת הורה 1	
1.21 ארץ לידת הורה 2					

חלק ב' – המצבים שבהם אסור להשתמש במנת הדם:

אם אחד המצבים המפורטים מטה חל עליך, **אל תתרום/י דם** או ציין/י בסעיף 2.19 שהמנה **לא לעירוני**. מנה זו לא תינתן לחולה – כדי לא לסכן את בריאותו.

2.1 קבלת טיפול בהורמון גדילה ממקור אנושי או עברת השתלת קרומי מח או קרנית, ממקור אנושי * כן / לא	2.7 את/ה או בן/בת זוגך נבדקתם ונמצאתם חיובים לנוכחות נוגדנים לנגיף האיידס (HIV).
2.2 במשפחתך הקרובה יש מחלת עצבים בשם: "קרואצפלד-יעקב" או נאמר לך שבמשפחתך קיים סיכון למחלה זו. * כן / לא	2.8 את/ה חולה המופיליה.
2.3 שהייה בבריטניה בפרק זמן מצטבר של 6 חודשים בין השנים 1980 – 1996 או קבלת עירוי דם/ניתוח בבריטניה מאז 1980. * כן / לא	2.10 הזרקת תרופות ללא מרשם רופא (כולל סטרואידים אנבולים).
2.5 קבלת תשלום עבור יחסי מין.	2.11 שימוש בסמים בהזרקה או ב"הסנפה"
2.13 האם אחד מהמצבים המפורטים בסעיפים 2.1 – 2.12 חל עליך ?	
2.16 שהיה מעל שנה בארץ בה שכחות האיידס גבוהה וטרם עברו 3 חודשים מאז עזיבת האזור האנדמי	
2.17 לאחר קיום יחסי מין בסיכון גבוה** עם שותף/ה חדש/ה או שותפים מרובים, יש להמתין 3 חודשים עד תרומת הדם הבאה. **כמפורט בפרק "מיי" בדף המידע שקראתי. לחילופין, באפשרותך להשתתף בפרויקט הקפאת הפלסמה כמפורט בסעיף 2.18A להלן	
2.18 האם אחד מהמצבים המפורטים בסעיף 2.16-2.17 חל עליך, או קיימת יחסי מין ב-3 החודשים האחרונים עם אנשים שהאמור בסעיפים 2.5-2.16 חל עליהם? * כן / לא	
2.18 A אני מסכים להשתתף בפרויקט הקפאת פלסמה, כמפורט בפרק "מיי" בדף המידע שקראתי * כן / לא	
2.19 אם קיימות סיבות אישיות או אחרות, שבגללן לא ניתן להשתמש במנת הדם שתתרום לעירוי לחולה, נא סמן/י במשבצת לא לעירוני.	
☐ לא לעירוני <<<<<<	

אם אחד מהמצבים המפורטים בחלק ב' חל עליך, המנה שתורמת לא תשמש לצורכי עירוני. זכאותך לביטוח דם תישמר, כמקובל.

מידע לתורמיות הדם
תורמות יקרה - תודה שפאת
לידיעתך, תהליך התרומה כולו אורך כ-30 דקות.
להלן תשובות למספר שאלות שכיחות:

מה צוסיב בדק?

בדיקות למנות:

- ☆ כל מנה נבדקת לקביעת סוג הדם ולאיתור גורמים למחלות העלולות לפגוע במקבל הדם (כגון דלקת כבד נגיפית, איידס ועגבת).
- ☆ תורמים שבדמם מתגלה עדות ברורה לחשיפה לאחד הגורמים מקבלים על כך הודעה, עשויים להקרא לבדיקות נוספות, ומופנים לקבלת טיפול רפואי, והמנה שנתרמה מושמדת. על מידע זה חל חיסיון רפואי מלא, עפ"י דין.
- ☆ הודעה נשלחת גם לתורמים שהתגלו כבעלי תת-סוג דם נדיר. חלק מבדיקות אלו מתבצעות באמצעות בדיקה גנטית מד.נ.א. (DNA) שיופק מהדגימות הנלוות לתרומה. בבדיקה הגנטית אנו בודקים אך ורק תת קבוצות של סוגי הדם והטסיות, במטרה להתאים מנות ומרכיבי דם עבור מטופלים ו/או לקבוע תת קבוצה דם נדירה לתורם. בדיקות אלו אינן משמשות לזיהוי מחלות או נשאות של מחלה.
- ☆ לעיתים עלולים מקבלי הדם לפתח תגובה קשה לעירוי, שמתבטאת בפגיעה ריאתית, מסכנת חיים. בין הגורמים לתגובה זאת יכולים להיות נוגדנים נגד תאי הדם הלבנים בגוף, השכיחים יותר בנשים שהיו בהריון. לכן נוספו לשאלון שאלות 3.20-3.21. מנות אלו יבדקו לנוכחות anti-HLA

הכנת מרכיבי דם-שימוש נכון במנה שתרמת:

- ☆ נפח מנת הדם שתרמת הוא כ-1/2 ליטר. כל מנה מופרדת למספר מרכיבים, ולכל מרכיב יש "זמן חיי מדף" וטמפרטורת אחסון שונים. כל חולה יקבל את המרכיב הדרוש לו להצלחת חיי, כמקובל ברפואה המודרנית.

המרכיב	"זמן חיים"	התוויה לשימוש
כדוריות דם אדומות	35-42 יום	חוסר דם (אנמיה)
טסיות	5 ימים	דימומים
פלסמה	מספר חודשים	הפרעות בקרישה
תאי דם לבנים	24 שעות	טיפול בזיהומים

שימוש למחקר ופיתוח:

- ☆ מרכיבים שאינם מתאימים ו/או נדרשים לטיפול בחולים ודגימות דם שהטיפול בהן הסתיים עשויים לשמש לצורכי מחקר ופיתוח.
- ☆ במהלך הכנת מרכיבי הדם נוצרים עודפי פלסמה ומרכיבים אחרים שניתן לנצלם להפקת מספר רב של תרופות חיוניות להצלחת חיים ולהקלה בטיפול בחולים, במפעלי תרופות שהתמחותם בכך.
- ☆ באם מנת הפלסמה שתרמת לא תידרש ע"י בתי החולים בארץ, היא תסופק למפעל בינלאומי לפרקציונציה (הפרדת פלסמה), שם יפיקו ממנה, באמצעות ידע וטכנולוגיה מתקדמים, תרופות שונות ותוצרים נוספים שבעזרתם ניתן יהיה לטפל ולהציל חיי אלפי חולים נוספים.

כמה ולמה?

- ☆ כדי לעמוד בדרישות הגוברות של מערכת הבריאות בישראל, נדרשות כ-1000 מנות דם בכל יום מתורמיות/מתנדבים/ות.
- ☆ התרמות הדם בישראל מבוצעות ע"י שירותי הדם של מד"א, במטרה לספק לכלל בתי החולים בארץ ולצה"ל את כל מרכיבי הדם הדרושים לטיפול בחולים ובפצועים, בשיגרה ובחירום.
- ☆ לא ניתן עדיין לייצר דם במעבדה ולכן לדם אין תחליף, כך שרק תרומת דם מאדם אחד יכולה להציל אדם אחר.

למה חשובה התרומה בהתנדבות?

- ☆ להגברת בטיחות ואיכות מנות הדם חשוב מאד שתרומת הדם תינתן בהתנדבות, וללא כל תמורה כספית. תורמים מתנדבים מוסרים מידע אמין על הרגלי חייהם ועל בעיות רפואיות העלולות להזיק לבריאותם של המטופלים ומקבלי העירוי. חשוב לדעת שחל חיסיון מלא על המידע שתמסור/י, כמו גם על תוצאות הבדיקות שיבוצעו במנה.

בבקשה אל תתרום/י כדי להיבדק לאיידס!

י"נ

- ☆ כל אדם בריא, מגיל 17, במשקל 50 ק"ג ומעלה יכול לתרום מנת דם, ללא כל חשש לבריאותו. בגילאים 17-18 נדרש אישור הורים. מעל גיל 60 בתרומה ראשונה וגיל 65 בתרומה חוזרת – נדרש אישור שנתי מהרופא המטפל.
- ☆ ניתן לתרום דם כל שלושה חודשים ללא כל סיכון לבריאות התורם.
- ☆ ** קיום יחסי מין בסיכון גבוה: יחסים אנאלים, ו/או בהשפעת סמים, עם שותף/ה חדש/ה או שותפים מרובים, שיכולים לגרום להידבקות בנגיפים או בחיידק העגבת, ועלולים לעבור בעירוי
- ☆ מי שמקיים יחסי מין בסיכון גבוה כמפורט למעלה יכול לתרום דם גם בטרם חלפו 3 חודשים מקיום היחסים. מנת הפלסמה תוקפא ותישמר. במידה ויתרום דם שוב בתום 3 חודשים, ותוצאות כל הבדיקות לזיהוי מחלות העלולות לעבור בעירוי תהיינה שליליות, תסופק מנת הפלסמה הקפואה לטיפול בחולים.
- ☆ כדי להשתתף בתהליך זה יש לענות בחיוב על שאלה 2.18A בשאלון תורם הדם. חוסר התייחסות לשאלה יחשב כסרוב.

מהו תהליך ההתראה?

- ☆ בשלב הראשון תאושר התאמתך לתרום - בהסתמך על תרומותיך בעבר, באמצעות בדיקת קובץ התורמים.
- ☆ לאחר מילוי שאלון התורם, תיערך עימך שיחת תישאול בפרטיות ע"י המתרים/מה.
- ☆ לכל תורם/ת בודקים לחץ דם ולתורמות גם רמת המוגלובין.
- ☆ לאחר הרישום תופנה/י לתרום דם בערכה סטרילית חד-פעמית.
- ☆ לאחר התרומה יש לשתות ולנוח באתר ההתרמה 10 דקות לפחות.

תודה מכל הלב

- ☆ תרומת דם היא מעשה נאצל של עזרה לזולת. בעזרת עירוי מרכיבי הדם ניתן להציל באופן מיידי חייהם של חולים רבים.
- ☆ נשמח אם תתמיד/י ותתרום/מי דם מספר פעמים בשנה, כולל בשבוע שחל בו יום הולדתך, תרומת דם למען יקיריך ולמען כל הנזקקים לדם ומרכיביו. **תוק 48 עצות מנת הדם תראת תציל חיים!** www.mdais.org